

BANKNOTLARDA SAHTECİLİĞE DİKKAT!

Jandarma
Genel Komutanlığı

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Emniyet
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	4
BANKNOTLARIN GERÇEKLİK KONTROLÜ	5-6
TL BANKNOTLARIN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ.....	7-10
ORTAK GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ ALANLARI	11
SAHTE BANKNOT ÖRNEKLERİ.....	12-14
SAHTE BANKNOTLARLA GENELLİKLE NERELERDE KARŞILAŞILABİLİR?....	15
BANKNOTUN SAHTE OLDUĞUNDAN ŞÜPHELENİLDİĞİNDE NE YAPILMALIDIR?	16
BANKNOTUN SAHTE OLDUĞUNDAN ŞÜPHELENİLDİĞİNDE NE YAPILMAMALIDIR?.....	16
SAHTECİLİĞİN YASAL BOYUTU	17-19

ÖNSÖZ

Sahtecilik olayları tüm dünyada merkez bankalarının ve kolluk güçlerinin üzerinde hassasiyetle durduğu bir konudur.

Sahtecilikle mücadelenin 2 temel boyutu bulunmaktadır.

Birinci boyut, piyasaya çıkmadan önce kolluk tedbirlerle sahtelerin kaynağında ele geçirilmesidir.

İkinci boyut ise, banknotların güvenlik özelliklerinin geliştirilmesi, kamuoyunun bu özellikler hakkında bilgilendirilmesi ve nakit işlemleriyle ilgili mesleklerde çalışanlara yönelik bilgilerin sağlanmasını da amaçlayan idari tedbirleri içermektedir.

Ülkemizde anılan çalışmalar T.C. Adalet Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, T.C. İçişleri Bakanlığı (Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı), Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin yakın işbirliği ile yürütülmektedir.

Bu kitapçık, güvenlik özelliklerinin halkımıza bir kere daha hatırlatılması ve halkımızın zaman zaman karşılaşılan sahte banknotlar hakkında bilgilendirilmesi amacıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından hazırlanmıştır.

Banknotlarımızda gerçeğinin sahtesinden kolaylıkla ayırt edilmesini sağlayacak, halka ve profesyonellere yönelik olmak üzere toplam 12 adet güvenlik özelliği bulunmaktadır. Halka yönelik 10 özelliğin kontrol edilebilmesi için herhangi bir araç kullanılmasına gerek yoktur. Tüm güvenlik özellikleri, tüm banknotlarda aynı konumda bulunmaktadır.

Ele geçirilen sahte banknotlar incelendiğinde, güvenlik özelliklerinden birkaçının birlikte kontrol edilmesi durumunda, sahte banknotların kolaylıkla ayırt edilebildiği görülmektedir.

Ayrıca, güvenlik özelliklerine ilişkin kapsamlı bilgilere ve banknotların çoğaltma kurallarına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası internet sitesinden (www.tcmb.gov.tr) ulaşılabilir.

Sahtecilikle mücadelede en etkin yöntem, hiç şüphesiz vatandaşlarımız tarafından yapılan mücadeledir.

Dolayısıyla, sahte bir banknot ele geçirildiğinde bunun Cumhuriyet Başsavcılıklarına ya da kolluk güçlerine bildirilmesi hem bir vatandaşlık görevidir, hem de yasal olarak zorunluluk arz etmektedir.*

*Sahteciliğin Yasal Boyutu Bölümüne bakınız.

BANKNOTLARIN GERÇEKLİK KONTROLÜ

Banknotlarımızda halka ve profesyonellere yönelik 12 adet güvenlik özelliği bulunmaktadır.

Güvenlik Özellikleri

- 1 Holografik Şerit Folyo
- 2 Emniyet Şeridi
- 3 Gizli Görüntü
- 4 Filigran
- 5 Bütünleşik Görüntü
- 6 Kabartma Baskı
- 7 Görme Engellilere Yönelik Özellik
- 8 Mikro Yazılar
- 9 Renk Değiştiren Şerit
- 10 Boyut Farkı
- 11 Renklendirilmiş Banknot Kağıdı
- 12 Ultraviyole (UV) Özellikler

Güvenlik özelliklerinin kontrolü 4 ayrı yöntemle yapılabilir.

- **Dokunma:** Banknotlarımızda bulunan bazı yazı ve rakam grupları ile motifler parmakla dokunulduğunda kabartma hissi vermektedir.

- **Bakma:** Banknotlarımızda ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülebilen Atatürk portresi ve kupür değerini gösteren rakamdan oluşan filigran ile emniyet şeridi ve bütünlük görüntü bulunmaktadır.

- **Açılı Bakma:** Banknotlarımızın ön yüzünde yatay konumda göz hizasında ışığa doğru tutulduğunda görülebilen gizli görüntü ile farklı açılardan bakıldığında holografik şerit folyo, arka yüzde ise renk değiştiren şerit yer almaktadır.

- **Cihaz Yardımıyla Bakma :** Banknotlarımızın bazı özellikleri büyüteç ve UV ışık veren cihazların yardımı ile görülebilmektedir.

Şüpheli banknotla karşılaşıldığında bu yöntemler kullanılarak güvenlik özellikleri kontrol edildiğinde, gerçek ve sahte banknotlar kolaylıkla ayırt edilebilir.

BANKNOTLARIN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ

Tüm banknotlarda güvenlik özellikleri aynı yerde bulunmakta olup örnek olarak 50 TL'nin güvenlik özelliklerini inceleyebiliriz.

1 HOLOGRAFİK ŞERİT FOLYO

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

2 EMNİYET ŞERİDİ

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "50" sayısı ile "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

3 GİZLİ GÖRÜNTÜ

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "50" sayısı görülür.

4 FİLİGRAN

Banknotun ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "50" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

5 BÜTÜNLEŞİK GÖRÜNTÜ

Ön
Taraf

Arka
Taraf

Bütünleşik Hali

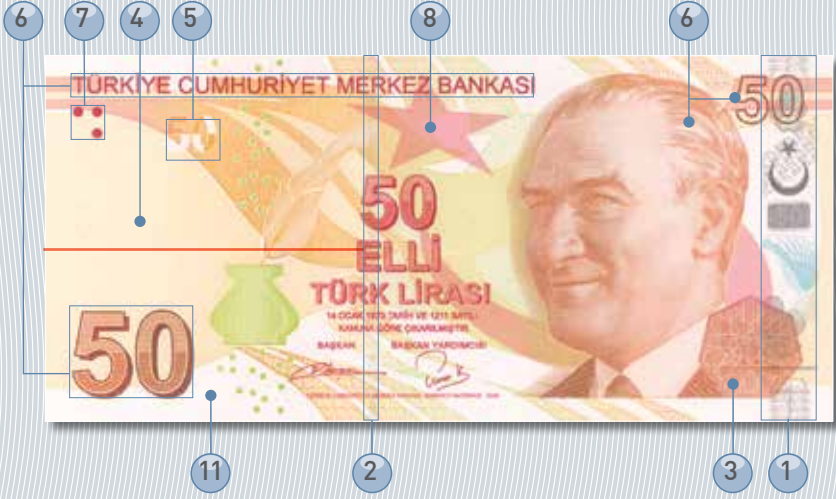

Banknot ışığa tutulduğunda, sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

6 KABARTMA BASKI

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

7 GÖRME ENGELLİLERE YÖNELİK ÖZELLİK

Banknotların ön yüzünde, filigranın sol üst kenarında Braille alfabesinden yararlanılarak hazırlanmış, parmakla dokunulduğunda hissedilebilen noktalar bulunmaktadır.

8 MİKRO YAZILAR

Banknotların ön yüzünde ay- yıldız motifinin içindeki "50 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

9 RENK DEĞİŞTİREN ŞERİT

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "50" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

10 BOYUT FARKI

Tüm banknotlarımızın uzun kenarında 6mm, kısa kenarında ise ikili grup olarak 4mm fark oluşturulmuştur.

11 RENKLENDİRİLMİŞ BANKNOT KAĞIDI

Her kupürün hakim renginin açık bir tonu kağıt rengi olarak uygulanmıştır.

12 ULTRAVİOLE (UV) ÖZELLİKLER

SERİ ve SIRA NUMARALARI

Kırmızı seri ve sıra numarasında canlı ve parlak kırmızı, siyah seri ve sıra numarasında sarımsı yeşil parlama görülür.

KILCAL LİFLER

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görülmeyen kılcal lifler UV ışık altında **mavi** ve **kırmızı** renkte parlama verir.

FLORESAN ETKİLİ MÜREKKEP

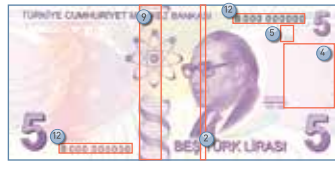
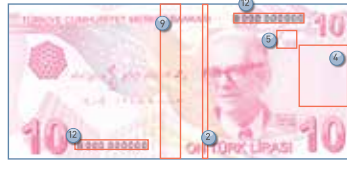
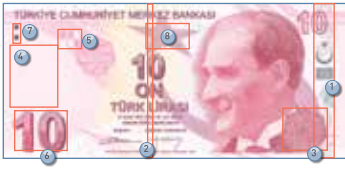
Atatürk portresi üzerinde "50" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir. Ayrıca emniyet şeridinde de kırmızı parlama görülür.

BANKNOT KAĞIDI

Banknot kağıdı UV ışık altında parlama yapmaz.

ORTAK GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ ALANLARI

Tüm banknotlarımızda tüm güvenlik özellikleri aynı yerde bulunmaktadır.

SAHTE BANKNOT ÖRNEKLERİ

ORJİNAL

Banknotların ön yüz sağ tarafında, tasarımla uyumlu, hareket ettirildiğinde parlak renkli yansımalar veren ve TL'den kupür değerine geçiş yapan holografik şerit folyo yer almaktadır.

SAHTE

Sahte banknotlarda holografik şerit folyo çeşitli tekniklerle taklit edilmektedir. Renk geçişleri orijinal banknotlardaki gibi etki vermemekte ve TL'den kupür değerine geçiş efekti bulunmamaktadır.

Tüm banknotlarda kağıda gömülü, üzerinde kupür değerini gösteren rakam ve "TL" harfleri bulunan UV özellikli emniyet şeridi yer almaktadır.

Sahte banknotlarda ise emniyet şeridinin baskı yolu ile, orijinal banknotlardan kesilerek yapıştırıldığı veya iki kağıt arasına baskı yapmak suretiyle taklit edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Banknotların ön yüz sağ alt bölümünde yer alan, banknota yatay konumda göz hizasında bakıldığında görülebilen kupür değerini gösteren rakamdan oluşan gizli görüntü bulunmaktadır.

Sahte banknotlarda ise düz baskı yolu ile taklit edildiğinden göz hizasında bakıldığında kupür değeri görünür hale gelmemektedir.

ORİJİNAL

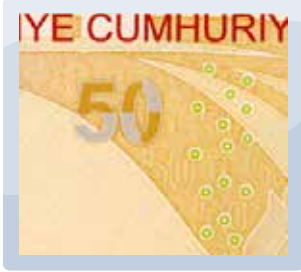

Banknotların ön yüzünde yer alan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren rakamdan oluşan filigran bulunmaktadır.

SAHTE

Sahte banknotlarda filigran bulunmamakta veya baskı yolu ile taklit edilmeye çalışılmaktadır.

Banknotlar ışığa doğru tutulduğunda görülebilen ön ve arka yüzde kupür değerini gösteren rakam parçalarının birbirini tamamlamasıyla oluşan bütünselik görüntü yer almaktadır.

Sahte banknotlarda ise bütünselik görüntü ayarsız ve bozuktur.

Banknotların ön yüzünde, parmakla dokunulduğunda hissedilebilen kabartma baskı uygulanmıştır.

Sahte banknotlarda ise kabartma baskı yoktur.

SAHTE BANKNOT ÖRNEKLERİ

ORJİNAL

Banknotların ön yüzünde ay yıldız motifinin içinde kupür değerini gösteren rakam ve "TL" harflerinden oluşan mikro yazılar yer almaktadır.

SAHTE

Sahte banknotlarda ise mikro yazıların bozuk ve okunamaz durumda olduğu görülmektedir.

Banknotların arka yüzünde, kupür değerini gösteren rakam ve "TL" harflerinden oluşan yarı şeffaf sarı renkli yansıma veren renk değiştiren şerit yer almaktadır.

Sahte banknotlarda ise renk değiştiren şerit çeşitli tekniklerle taklit edilmektedir. Bazı sahtelerde şerit renk değiştirmemektedir.

Banknotlarda UV ışık altında ön yüzlerde Atatürk portresi altında kupür değerini gösteren rakam ve "TL" harfleri kırmızı renkte parlamaktadır.

Sahte banknotlarda ise kupür değerini gösteren rakam ve "TL" harflerinin orijinaline yakın parlama verecek şekilde taklit edilebildiği görülmektedir.

SAHTE BANKNOTLARLA GENELLİKLE NERELERDE KARŞILAŞILABİLİR?

Sahte banknotlarla genel olarak nakit alışverişinin yapıldığı her yerde karşılaşılabilir. Sahtecilik konusunda yapılan çalışmalar ve yaşanan olaylar banknot sahteciliğiyle özellikle aşağıda belirtilen işlemler sırasında karşılaşıldığını göstermektedir.

- Alışveriş merkezi, market, bakkal ve büfelerde yapılan alışverişlerde,
- Benzin istasyonlarında,
- Sinema veya tiyatro gişelerinde,
- Pazar yerlerinde,
- Seyyar milli piyango gişelerinde,
- Kırsal alanlarda hayvan sahipleri veya celeplerden hayvan alımı sırasında,
- Taksilerde,
- Eğlence yerlerinde,
- Büyük miktarda banknotla yapılan her türlü alışveriş sırasında.

Bu nedenle, işlemler sırasında daha dikkatli davranarak banknotların gerçeklik kontrolleri yapılmalıdır.

BANKNOTUN SAHTE OLDUĞUNDAN ŞÜPHELENİLDİĞİNDE NE YAPILMALIDIR?

- Banknotların çok sayıdaki güvenlik özelliğinden birkaçı kontrol edilmelidir.
- Gerçekliğinden kuşku duyulan banknotlar, gerçek banknotlar ile karşılaştırılarak da kontrol edilmelidir.
- Sahte olduğu düşünülen banknot nereden ve kimden alındığına dair mümkün olduğu kadar çok bilgi ile birlikte Cumhuriyet Başsavcılıklarına veya kolluk güçlerine bildirilmeli ve teslim edilmelidir. Bu bildirimden dolayı herhangi bir cezaı yaptırımla karşılaşmayacağı bilinmelidir.
- Bildirimler için 155 Polis İmdat veya 156 Jandarma İhbar hatları kullanılabilir. Yapılan ihbarların aranan bir kişinin veya bir sahtecilik sebekesinin ortaya çıkarılmasını sağlayabileceği unutulmamalıdır.

BANKNOTUN SAHTE OLDUĞUNDAN ŞÜPHELENİLDİĞİNDE NE YAPILMAMALIDIR?

- Sahteliğinden şüphe edilen banknot kesinlikle alınan kişiye iade edilmemelidir.
- Kontrolden sonra sahte olduğu düşünülen banknotu, herhangi bir şekilde elden çıkarmak ya da imha etmek suretiyle suça ortak olunmamalıdır.
- Sahteliğinden şüphe edilen banknot yırtılmamalı, üzerine yazı yazılmamalı ve iğne ve benzeri araçlarla delinerek zarar verilmemelidir.

SAHTECİLİĞİN YASAL BOYUTU

TÜRK CEZA KANUNU

(Kanun No : 5237, Kabul Tarihi : 26.09.2004)

Parada sahtecilik

MADDE 197. - (1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavüle bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte parayı bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Suçu bildirmeme

MADDE 278. - (1) İşlenmekte olan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçta önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.

Kamu görevlisinin suçta bildirmemesi

MADDE 279. - (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme

MADDE 281. - (1) Gerçeğin meydana çıkmasını engellemek amacıyla, bir suçun delillerini yok eden, silen, gizleyen, değiştiren veya bozan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kendi işlediği veya işlenişine iştirak ettiği suçla ilgili olarak kişiye bu fıkra hükmüne göre ceza verilmez.

[2] Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

[3] İlişkin olduğu suç nedeniyle hüküm verilmeden önce gizlenen delilleri mahkemeye teslim eden kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle verilecek cezanın beşte dördü indirilir.

CEZA MUHALEMESİ KANUNU

(Kanun No : 5271, Kabul Tarihi : 04.12.2004)

Sahte para ve değerler üzerinde yapılacak incelemeler

MADDE 73.- (1) Para ve Devlet tarafından çıkarılan tahvil ve Hazine bonusu gibi değerler üzerinde işlenen sahtecilik suçlarında, elkonulan para ve değerlerin hepsi, bunların asıllarını tedavüle çıkaran kurumların merkez veya taşra birimlerine inceletirilir.

[2] Yabancı devletlerin paraları ve değerleri hakkında da, yetkili Türk makamlarının görüşlerinin alınmasına karar verilir.

İhbar ve şikâyet

MADDE 158. - (1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.

[2] Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

[3] Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyetle bulunulabilir.

[4] Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

[5] İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

[6] Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyetle bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur.

Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun

(Kanun No : 5320, Kabul Tarihi : 23.3.2005)

Parada sahtecilikle ilgili bilgilerin toplanması

MADDE 17. — (1) Parada sahtecilik suçundan dolayı elkonulan sahte paralar ve bunlara ilişkin bilgiler, Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemeler tarafından paraların asıllarını tedavüle çıkaran kurumca oluşturulacak sistemde incelenmek ve değerlendirilmek üzere paraların asıllarını tedavüle çıkaran kurumun ilgili birimine

gönderilir. Gönderilen bilgilerin içeriği ve bildirimin sureti, paraların asıllarını tedavüle çıkaran kurum ile İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

KABAHATLER KANUNU

[Kanun No: 5326, Kabul Tarihi: 30.03.2005]

Tüzel kişilerin bildirim yükümlülüğü

MADDE 43/B. – [Ek: 2/7/2012-6352/102 md.]

[1] 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan; bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere, her ne amaçla olursa olsun ibraz edilen paranın sahte olduğunun anlaşılması halinde, 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, bu maddede sayılan tüzel kişilere Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Dokunma

Açılı Bakma

Bakma

Cihaz Yardımıyla Bakma

Jandarma
Genel Komutanlığı
www.jandarma.tsk.tr

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI
www.tcmb.gov.tr

Emniyet
Genel Müdürlüğü
www.egm.gov.tr